

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

Capvt VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

ferendis Imperatores temperasse. Marcianus exemplo suo docuit quid sequi debeant in posterum Principes, cum Clericorum & monachorum disciplina constituenda est. Etenim cum monachorum erga Episcopos cultum & obedientiam, monasteriorum cum consensu Episcopi ædificationem, Clericorum à secularibus negotiis secessionem, & in sibi assignatis Ecclesiis assiduum & sedulam administrationem, Marcianus constitui velle; quia planè hæc capita ecclesiasticos ordines attingunt, à quibus publicam auctoritatem Valentinianus senior summovertat, de his noluit legem ferre; sed satius esse putavit ut synodi decreto staturerentur. Protulit hæc capita Marcianus, quæ relecta publicè à Beroniano sacri Consistorij à secretis, in canones illius Concilij *αυτολεγει* relata sunt. *Divinissimus & piissimus Dominus Noster ad sanctam synodum dixit: Quædam capitula sunt que ad honorem vestre reverentia vobis servavimus, decorum esse judicantes à vobis hæc regulariter potius formari per synodum quàm nostra lege sanciri.* Prudenter loquitur Marcianus, nec sibi potestatem istam decernendi arrogat, nec derogat majestati suæ; sed tamen rem totam non solum iudicio & consensui synodi, sed etiam Decreto committit.

VIII. Vnde est quòd de ritibus, ceremoniis, sacramentis, Cleri censura, functione, conditionibus, & disciplina Canones à Conciliis, & Decreta à Pontificibus Romanis, tanquam de materia sibi subiecta, frequentissimè edantur, & vix ulla proferri possit conflictu Principum, quæ hæc de re lata fuerit ex mero potestatis secularis imperio. Secutas quidem hæc in parte leges publicas videmus, sed non antecessisse. Enimvero quia Clerici, non tantum quæ Clerici, sed etiam quæ cives sunt, spectantur in Republica, legibus Principum tenentur; nisi earum gratiam, aut libertate generali toti Clero indulta, aut alicui ordini, ex beneficio Regum consecuti sint. De qua immunitate, quatenus in Gallia locum habet, dicendum est alibi copiosè; & de Bonis ecclesiasticis, quatenus jurisdictioni regie subjacent. Vbi etiam expendemus, qua ratione apud nos vim obtineat dictum illud Innocentij III. quod extat in Decretalibus, scilicet de personis & rebus ecclesiasticis nullam laicis attributam esse facultatem. Sed hæc disceptatio ad præsentem quæstionem non pertinet, in qua potestatem regiam à Clericis, quæ sunt Clerici, & à rebus omnino spiritualibus & merè ecclesiasticis arcemus, præter-

quam si ad tuendos Canones exerceatur.

CAPVT VIII.

Synopsis.

I. An Princeps dividere possit provincias ecclesiasticas, & episcopalem sedem in metropolitanam evertere. Quod factum à Valente Imp. in Cappadocia secunda. Hoc illicitum docuit Innocentius primus. De Beryo in metropolim evecta à Theodosio, quæstum in Synodo Chalcedonensi. Rescriptum probatum fuerat à Synodo Constantinopolitana. Sed rescindi iussit Princeps, si Canonibus esset adversum. Pragmatica legibus contraria, inutiles.

II. Divisio Phœnicie contraria Nicanis canonibus. Lex Principis illis adversa, rescissa à Principe, idque synodus amplexa est.

III. Iudices unà cum synodo de possessione restituenda Ecclesia Tyri pronuntiant. Sed de ordinationibus ab Episcopo celebratis iudicium integrum synodo relinquunt, quamvis iudicium ab ea latum deinde confirmet.

IV. Rescissionem rescriptorum quæ canonibus contraria sunt, à Principe & à Iudicibus petis Synodus Chalcedonensis, quod decretum à Iudicibus in synodo.

V. Canon xij. synodi securus est, ne quis Episcopus rescripta ad provinciarum divisionem impetret, penam latam in Episcopum. Discussus canon xvij. qui superiori contrarius videtur. Explicatio Zonara, civitates de novo conditas in metropoles à Principibus evechi posse. Balsamo de quibuscunque civitatibus intelligit. Alexius Comnenus canones conciliat, non rectè.

VI. Ex sententia auctoris conciliantur duo canones, ita ut nec provincias dividere, nec civitatem episcopatu ornare Principi liceat.

VII. Patriarchatus Hierosolymorum adjecta provincia, Principum rescriptis, quæ ab Ecclesia Antiochena eas distraxerant. Contentio sopita transactione Episcoporum. Quæ Decreto Iudicium & Synodi confirmata, quia mixta causa.

I. **N** V N C inquirendum restat, an saltem Ecclesiarum dignitas à Principe pendeat; adeo ut honor metropolitanicus, quem civitatibus contulerit, ad earum civitatum Episcopos manare possit. Id quidem olim obtinuisse quamplurimis testimoniis probari posset; sed uno tantum utar. Cappadocia in duas provincias secta est à Valente Imp. in odium Basilij; constituta Cappadocia secundæ metropoli in urbe Tyanorum: cujus Episcopus Anthimus synodum provincie in duas partes distraxit, invito licet Basilio, ut testatur Gregorius Nazianzenus. Sed cum Principes faciliores se præberent his innovationibus, Innocentius I. jam olim respondit Alexandro Antiocheno Episcopo Ecclesiarum statum divisionibus provinciarum à Principe factis non immutari. *Nam quod sciscitaris, inquit,*

Gregor. Naz. Orat. 10. *ὅτι ὁ πατριάρχης ἡμεῶν οἰεῖ ἑὸν ἀπορίθῃσιν ἐκκλησίαις, καὶ μετρώσει, καὶ ἀπορίθῃσιν τῶν ἐκκλησιῶν. Ἰντὴν ἡμεῶν ἐπιπέσει ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.*

Concil. Chalcedon. Act. 6. *ἡμεῖς ἐπιπέσει ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.*

Concil. Chalcedon. Act. 6. *ἡμεῖς ἐπιπέσει ἡμεῖς ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας.*

utrum divisio imperiali iudicio provinciis, ut
 dua Metropoles fiant, sic duo Metropolitanus Epi-
 scopi debeant nominari. Non ergo visum est ad
 mobilitatem necessitatum mundanarum Dei Ec-
 clesiam commutari, honorisque aut divisiones
 perpeti, quas pro suis causis faciendas duxerit
 Imperator. Ergo secundum pristinum provincia-
 rum morem, Metropolitanos Episcopos convenit
 numerari. Sed nihil proferri potest illustrius
 ea cognitione quae hac de re peracta est in
 Concilio Chalcedonensi. Phœnicia subdita
 erat Tyro civitati, quae erat provinciae me-
 tropolis. Eustathius Episcopus Beryti in
 eadem provincia, ut dignitatem Ecclesiae
 suae & urbi conciliaret, divisionem Phœni-
 ciae primae à Theodosio Principe impetra-
 vit; atque hoc pacto quorundam Episco-
 porum ordinationem, & administrationem
 Ecclesiarum, à Tyri Ecclesia ad suam tran-
 stulit. Tamen Principis rescriptum vim non
 habuit, quod attinet ad ecclesiasticam di-
 visionem, donec ab Anatolio Constantino-
 politano Episcopo, à Maximo Antioche-
 no, (ad quem Phœnicia iure Patriarchico
 pertinebat) & à ceteris Episcopis Constans-
 tinopoli congregatis hæc episcopatum se-
 ctio confirmata est. Synodico Decreto
 Phorius Episcopus Tyri subscripsit, sed in-
 vitus, & excommunicatione à Synodo
 Constantinopolitana ad consensum ada-
 ctus. Itaque libello supplici rogat Marcianum,
 ut pragmaticam formam ad Præfectos
 Prætorio & ad Concilium Chalcedonense
 missam, antiqua jura Tyri Ecclesiae restituat.
 Princeps magistratibus, qui Concilio ade-
 rant, dat in mandatis ut sancto cœtui den-
 nuntient sibi non esse in animo ut Episco-
 porum negotia secundum leges suas, sed
 juxta Canones, regantur. Quae non sunt
 intelligenda in universum de omnibus Epi-
 scoporum negotiis, sed de episcopatum
 divisione & Episcoporum ordinationibus
 huic vel illi Metropolitanis addicendis. Ita-
 que rescripto jam ipsa Principis interlocu-
 tione rescisso, sub ea conditione si Cano-
 nibus adversaretur, Iudices interlocuti sunt,
 ut canones de provinciarum institutione le-
 gerentur. Sed ante lectionem Patres ipsos
 rogaverunt an vellent causam istam è rescri-
 ptis datis discuti, an verò è Canonibus. Et
 ut haberent quod sequerentur, sacrum sy-
 nodum monuerunt se jam prædixisse quid
 Principi videretur. Tunc Synodus in liberam
 illam vocem constanter erupit: *Contra
 regulas Pragmaticum nihil valebit. Regula Pa-
 trum teneant.* Et à iudicibus iterum interpel-
 lata an liceret rescripto Principis *aliena Ec-
 clesiae jura ab aliis Episcopis averti*, respondit
 hoc non licere secundum Canones.

II. Relecto itaque Nicænæ Synodi ca-
 none, qui singulis provinciis unum tantum
 Metropolitanum præesse decrevit, à quo
 Episcoporum ordinationes penderent, de
 Concilij totius sententia Iudices pronun-
 tiant Photium Tyriorum metropoleos Epi-
 scopum omnem potestatem ordinatio-
 num in civitatibus Phœniciae primae habitu-
 rum, Eustathium verò Berytensem nihil
 novi juris è pragmatica forma sibi vindica-
 turum. Quod iudicium acclamationibus
 suis Synodus Chalcedonensis prosecuta est.
 Vnde si quis penitus cognitionis hujus or-
 dinem inspiciat, nullo negotio colliget le-
 ges canonibus adversas nullius esse momen-
 ti, cum in eam sententiam Marcianus Prin-
 cept & Synodus consentiant. Quae regula
 locum habet in specie proposita, scilicet in
 iis quae Ecclesiarum ordinationes respi-
 ciunt, vel si quis velit eam ad alios casus
 porrigere, ad eos tantum extendere oportet
 quibus Canonum disciplina merè eccle-
 siastica continetur. Deinde adverteret, syno-
 dum non usurpare potestatem legem latam
 à Principe antiquandi. Etenim prius à Mar-
 ciano abrogata erat, & à Iudicibus de man-
 dato Principis edictum fuerat, Imperatori
 placere ut episcopalia negotia canonibus,
 non legibus, regantur. quam sententiam
 Synodus non promptis, sed amplexa est.
 Itaque arbitrium revocatae legis penes Prin-
 cipem integrum mansit.

III. Quinimò cum de rescripto Theo-
 dosij in irritum mittendo & de restituenda
 Photio juris antiqui possessione actum est,
 Iudices ex sententia synodi, attamen Iudices,
 iudicium reddiderunt. Quod tamen
 facere non tentarunt, cum in eadem causa
 suborta est quaestio merè spiritualis, scilicet
 de ordinationibus Episcoporum à Photio
 Tyrensi peractis in iis civitatibus quae à Ty-
 riorum Ecclesia avulsae, Ecclesiae Beryti
 erant tributae. Etenim ab hac cognitione,
 quia disceptatio canonica erat, & de ordi-
 nibus ecclesiasticis agebatur, Iudices om-
 nino abstinerunt. Interlocuti quidem sunt,
 de episcopis ordinatis à Photio, amotis ve-
 rò ab Eustathio, & ad presbyteratum de-
 jectis, quid videretur sanctae synodo: quae
 respondit illos in Episcoporum numero esse
 habendos, cum manus impositionem à
 Metropolita suscepissent. Sed magistratus
 hac de re pronuntiare noluerunt. *De his, in-
 quunt, finaliter decernere ac definire, sancta
 est synodi.* Et statim Legati Romanae sedis,
 Anatolius Constantinopolis, Maximus An-
 tiochiae, Iuvenalis Hierosolymorum, Tha-
 lassius Caesareae Cappadociae, Eusebius An-
 cyrae Galatiae Episcopi, sententiis ex ordine

I. un. C. de Me-
 trop. Beryti.

Conc. Chal-
 ced. c. 4.
 Συνοδος ἁλ-
 κεδονίων ἐπι-
 σκοπῶν ἐπέ-
 κληθη ἐν
 Κωνσταντινῶν
 ἐπιτολῆσιν ὁ
 ἡ Μαξιμίου ὁ
 λαβίνας ἐπι-
 σκοπὸς Ἀντιόχειας
 ἐπισημασθέντι.

Τῶν διατάξε-
 ὶν διὰ τὴν οἰ-
 κουμενὴν ἕως οὗ
 οὐκ ἔστιν ἔτι ἀνα-
 ῥῆτον ἀποκατα-
 λειν τὸν οὖν
 τὴν διοικήσει
 ἐπιτολῶν ἀπο-
 κάμει, ἀλλὰ ἐν
 τοῖς κριτικοῖς ἔστι
 παρά τῶν ἀγίων
 πατέρων τοῦ ἐπι-
 σκοπίου.

Κατὰ τὴν κρι-
 τικὴν ἀποκαταστα-
 σὴν ἡ ἐκκλησία οἰ-
 κουμενὴ τὴν ἐπι-
 τολῆσιν ἡμετέρας
 ἐπιτολῆσιν. Ἐν
 τῇ ἐκκλησίᾳ τῆς
 ἀποκαταστάσεως ἀ-
 λειν τὴν διοικήσει
 ἐπιτολῶν ἀπο-
 κάμει, ἀλλὰ ἐν
 τοῖς κριτικοῖς ἔστι
 παρά τῶν ἀγίων
 πατέρων τοῦ ἐπι-
 σκοπίου.

τὴν ἀποκατα-
 στάσιν ἡμετέρας
 ἐπιτολῆσιν.

cognitionem Patriarchæ detulit antequam consensum his rescriptis gratiosus præbeat. Sed nemo non videt his interpretationibus Imperatorem & Patriarcham vim apertam Canonibus intulisse, ut Ecclesiam Constantinopolitanam amplificarent.

V I. Mihi verò sincerior videtur esse canonis xvii. Chalcedonensis explicatio, quæ xii. sententiam non lædat; ita ut fixum sit & certum provincias à Principibus in duas metropoles dividi non posse ex illo canone xii. Quam ad rem non pertinet canon xvii. cum eo id tantum cautum fuisse mihi videatur, ut si urbem aliquam de novo conderet Princeps, ad cujus conventum & jurisdictionem pagos aliquot è vicina civitate distractos adjungeret, civili formæ se ecclesiasticus ordo accommodaret; adeoque remota triginta annorum vel longioris temporis præscriptione, pagi à vicino Episcopo avulsi, Episcopo illi tribuerentur in cujus parœcia urbs nova sita est. Vnde sequitur ab Episcopo illius parœciæ, in qua urbs condita est, pagos novæ urbis territorio contributos, & ab episcopatu vicino distractos vindicari, nulla possessionis antiquæ ratione habita. Attamen non conceditur Principi ut novum episcopatum rescripto suo instituat; multò minus, ad omnes urbes quæ civitatis honore decoratæ fuerint à Principe, vel ad provinciarum divisiones & metropoleon dignitates ab eo decretas, trahenda essent; etiam si de episcopatu à synodo instituendo in urbe de novo condita hæc dici possent juxta Zonaræ mentem.

V II. Partes suas Iudices & Concilium Chalcedonense interposuerunt in dirimenda contentione quæ orta erat à multis retro annis ob rescripta elicita ad instaurandum Patriarchatum Hierosolymorum. Quartus honoris gradus, post trium primarum sedium Episcopos, firmatus fuerat Æliæ seu mavis Hierosolymitano Episcopo, canone vii. Concilij Nicæni. Sed nulla, ne in provinciis quidem Palæstinæ, quæ Cæsareæ Episcopo parebant, auctoritate potitus est, donec rescriptis Principum Phœnicias, Arabiam, & tres Palæstinas à Patriarchatu Antiocheno avulsas obtinuit. Ea res magnos motus in illis provinciis excitavit, qui transactione sopiti sunt quam Maximus Antiochenus, & Iuvenalis Hierosolymitanus, in Concilio Chalcedonensi iniverunt; ea conditione, ut Phœnicia & Arabia Antiochenæ Ecclesiæ redderentur, sed Palæstinæ Hierosolymitano Episcopo cederent. De rescriptis ex utraque parte impetratis, de constituendis novis Dioceseon finibus, & de ordinationibus Episcoporum addicendis

agebatur. Itaque in re mixta, Decretum Principis & Concilij, transactioni firmandæ interponendum erat. Magistratus imperatorij referunt Concilio, sibi mandatum à Principe ut de lite mota cognoscerent, sed Episcopos pacta quædam inivisse quæ videantur æquitate niti, ideoque sibi visum ut communi Decreto firmentur. Recitatis à Maximo & Iuvenale transactionis conditionibus, Legati Romani ceterique Episcopi sua interlocutione, & postremo Iudices suo decreto eas confirmaverunt. *Firma etiam, inquit, per nostrum Decretum & sententiam sancti Concilij in omni tempore permanebit Episcoporum consensio, vacantibus scilicet secundum iussionem diviniissimi & piissimi Principis omnibus pragmaticis, & quocumque modo sacris ab utraque parte literis impetratis; in super & multatione que in eis, hujus rei causâ, noscitur contineri.*

CAPVT IX.

Synopsis.

I. Iustinianus in urbe Iustiniana archiepiscopatum constituit, adscriptis illi septem provinciis. Non constituit jus novum, sed antiquum partim restauravit. Vigilus Papa confirmat que Princeps decreverat. Episcopus Iustiniane, Patriarcha dictus.

II. Iustinianopolis antea quoque dignitate Patriarchali. Sed differt à Iustiniana. Est eadem urbs cum Constantia metropoli Cypri. Ea dignitas personalis collata Ioanni Episcopo à Synodo Trullana, consensu Imperatoris.

III. Vtroque Ponto in unam provinciam redacto, nihil immutavit Iustinianus quoad sacerdotia. Nec etiam in Paphlagonia. Solida illius provincie metropolis erat urbs Gangræarum. regia Desjotari. Ea immixta, nova Honoriadis provincia constituta est, cum sua metropoli Claudiopoleos. Rediit in unum corpus Paphlagonia, utraque metropoli salva. Videtur aliquando Paphlagonia adjuncta fuisse Galatia.

IV. Ecclesia Gallicana non passa est à Regibus novos episcopatus institui, quod tentaverat Childebertus Meleduni, ad petitionem plebis.

V. Et Sigibertus id fieri obtinuerat Castraduni in diocesi Carnotena, quod rescriptum à Synodo Parisiensi.

VI. Rogerius in Sicilia episcopatum Troinensem instituit, Messanenſi à se restaurato adjunxit, sed Summi Pontificis auctoritate. Vt Otho Gnesnensem in Polonia.

VII. Damnata opinio eorum qui hoc jus Principibus vindicant. Eorum tamen consensus necessarius.

IUSTINIANUS Imperator videtur canones Concilij Chalcedonensis infregisse, cum Iustinianæ patriæ suæ episcopatum in summum sacerdotij fastigium evexit, Archiepiscopi dignitate & auctoritate in septem provincias illi concessa, nempe in